

مبانی اخلاق پزشکی

دکتر شبnem بزمی

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

- علم اخلاق سابقه ای 2500 ساله در فرهنگ رومی یونانی دارد که تحت تاثیر فرهنگ ایرانی و تمدن شرقی نیز بوده است .
- متن سوگند نامه بقراط بعنوان یک سند معتبر مربوط به آن زمان است . (بقراط 450 – 380)
- درسوگند نامه بقراط بر رازداری ، پرهیز از سقط و تجویز داروهای کشنده و واگذاری بیماران سنگ دار به اهل فن تاکید شده است .

- لوح حمورابی حاکم بابل مربوط به 1727 سال قبل از میلاد مسیح است و به مسایل اخلاقی و انتظامی پزشکی اشاره دارد.
- در ایران عزیز نیز در عهد زرتشتیان ، سقط ، بارداری نا مشروع و خطاهای پزشکی مهم تلقی شده و موبدان زرتشتی مسئول رسیدگی به حسن انجام اخلاق پزشکی بودند.
- بعد از اسلام ، مجوسی اهوازی (318-384 هجری ق) درپند نامه معروف خود به مسایل اخلاقی اشاره دارد. کتاب کامل الصناعه الطبیب هم از اوست .
- زکریای رازی ، علی بن ربن طبری (استاد رازی) ، ابن سینا ، جرجانی ، الرهاوی ، نظامی (مقاله چهارم از چهار مقاله) همگی اشارات اخلاق پزشکی دارند

• **Ethics**: به معنی مباحث نظری در اخلاق پزشکی است

• **Morals**: به معنی اخلاق در عرصه عملی است

تعاریف اخلاق پزشکی

- اخلاق پزشکی اخلاق در عرصه عمل پزشکی است
- اخلاق پزشکی اخلاقی حرفه ای است که اصول اخلاقی را در فضای خاص حرفه پزشکی مطرح میکند .
- **اخلاق پزشکی سنتی** ، مبتنی بر امر و نهی بود ولی اخلاق پزشکی مدرن و معاصر اخلاق کاربردی است
contemporary critical medical ethics.
- اخلاق پزشکی علمی است که موضوع آن بررسی مجموعه آداب و رفتار پسندیده و ناپسندی است که صاحبان مشاغل پزشکی باید به آن توجه نمایند.

➤ اخلاق زیستی : (bioethics)

زیر مجموعه ای از اخلاق حرفه ای است که مرتبط با علم طب است و به بحث پیرامون موضوعات زیست شناسی و علوم بهداشتی می پردازد و منظور آن سوق دادن تفکر بشری به سوی ارزشهای اخلاقی درحیطه پیشرفتهای عرصه های علمی است

در دین اسلام غایت بعثت و نبوت پیامبر مکرم اسلام اتمام واکمال مکارم اخلاقی است .

- Ethics is relation
- Ethics is other regarding
- Ethics is a suggestion
- Ethics is based on dilemma and debate

مهمترین مباحث در اخلاق پزشکی

- فلسفه اخلاق پزشکی
- ارتباط های حرفه ای در طب
- جسم انسان در اخلاق پزشکی
- مباحث اخلاق پزشکی قبل از تولد
- مباحث اخلاق پزشکی در کودکان
- اخلاق پزشکی در پیوند اعضا و بافتها
- خاتمه حیات انسانی
- بیوتکنولوژی و اخلاق پزشکی

- مسایل اخلاق پزشکی در ختم بارداری
- اخلاق در بیماران روانی
- سالمندی، دمانس و اخلاق پزشکی
- اخلاق و آموزش
- اخلاق و پژوهش
- قانون، طب و اخلاق پزشکی

مفاهیم چهارگانه در تئوری مبتنی بر اصول در اخلاق پزشکی

- اصل اتونومی
 - اصل سودمندی
 - اصل عدم ضرر رسانی
 - اصل عدالت
-
- این اصول کمک شایانی به رسیدن به یک مبنا و زبان مشترک و جهانی را می نمایند .

■ **اتونومی** : اصل بنیادین در اخلاق پزشکی امروز و بر مبنای احترام به استقلال و خودمختاری انسان ها ، احترام به شان و شخصیت والای انسانی است .

■ **عدالت** : در سه محور کلی ، توزیع منصفانه سرمایه ها ، عدالت در رعایت حقوق مردم و عدالت در اجرای قوانین قابل قبول اخلاقی مطرح میشود .

سایر موضوعات مطرح در اخلاق پزشکی

► توجه به ارتباط با همکاران

► توجه به اعتقادات بیماران

► کاهش روابط مالی بین بیمار و پزشک

► توجه به جسم انسان مهم است . چه در زمان حیات ، چه پس از مرگ و تشریح پاتولوژی و آموزشی بر مبنای وصیت و یا رضایت فرد.

► مباحث قبل از تولد : تحقیق روی رویان ، جنین ، سقط جنین

■ موضوع رضایت در کودکان : عناصر مهم تصمیم گیری در کودکان ، رضایت اطفال در هنگام پژوهش و درمان

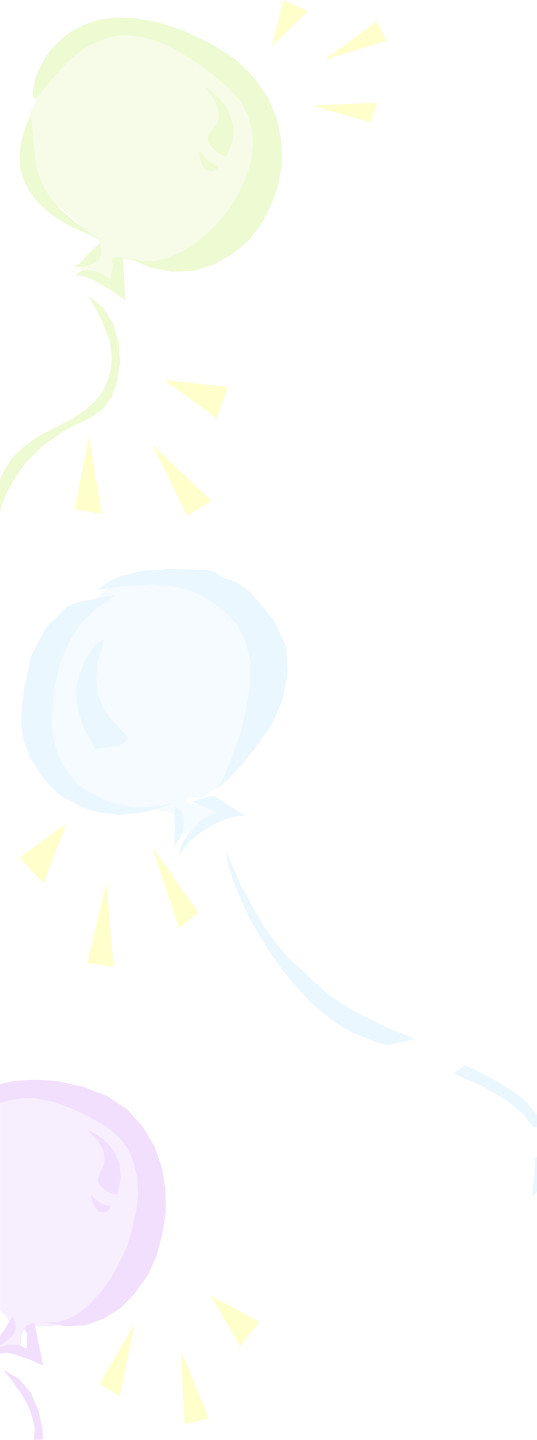
■ پیوند اعضا : پیوند از دهنده زنده ، مرده و مرگ مغزی

■ پیوند از : بافتهای جنینی ، استفاده از سلولهای بنیادی ، جابجایی هسته سلولی ، پیوند بین انسان و حیوان

پژوهش های ژنتیک

- کلونینگ
- اصلاح نژاد بشر
- غربالگری ژنتیک
- تهیه نقشه ژنوم انسانی
- ژن درمانی

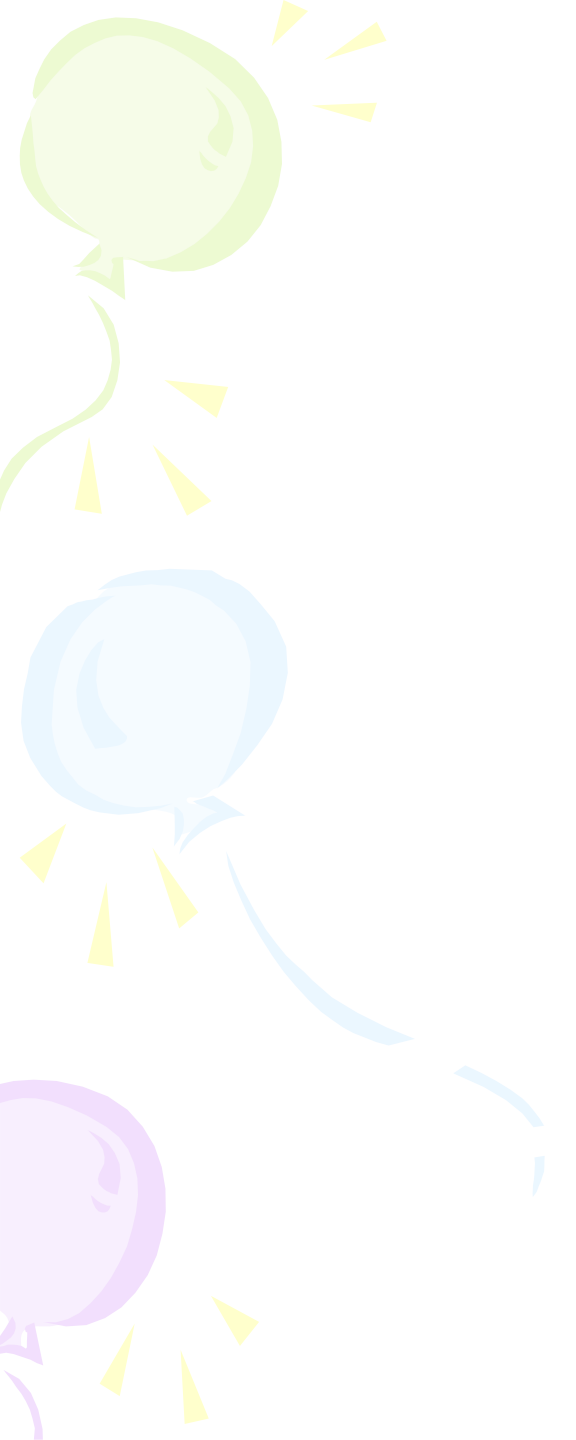

فلسفه اخلاق پزشکی

- فرااخلاق

- اخلاق اصولی

- اخلاق کاربردی

اخلاق اصولی

- وظیفه گرا
- نتیجه گرا
- فضیلت گرا

برخی موضوعات فرعی و تخصصی

► مراقبتهای پایان زندگی

► عدالت در تخصیص منابع

► تعارض منافع بین پزشک و بیمار ، محقق و آزمودنی

► پاسخ به درخواستهای نابجای بیماران

